

سفالگری جهان اسلام در موزه طارق رجب کویت

گزا فهوروری

ترجمه‌ی دکتر مهناز شایسته‌فر

مؤسسه مطالعات هنر اسلامی، ۱۳۸۸

سفالگری به مثابه یکی از برجسته‌ترین جلوه‌های هنرهای سنتی، با نقوشی متنوع، و ملهم از باورهای دینی و تصورات هنرمند از هستی بوده است. فن و هنر سفالگری با ویژگی‌های اقتصادی، فرهنگی و... از دیرزمان و براساس اوضاع سیاسی منطقه و کشور متحول شده است. سفال‌های موجود، نشانگر پیوند این هنر با فرهنگ و اقتصاد و مذهب و ذوق شخصی و قومی سفالگران از گذشته‌های دور است. این اشیاء که می‌توان آنها را سندی معتبر از هنر، تاریخ و فرهنگ و به عبارتی فرهنگ و تمدن هر ملتی دانست، امروزه در موزه‌ها، که ترویج‌کننده‌ی پدیده‌های فرهنگی است، به نمایش گذاشته شده‌اند.

کتاب حاضر که تحت عنوان «سفالگری جهان اسلام در موزه طارق رجب کویت» به چاپ رسیده، به موضوعات زیر پرداخته است:

- سفالگری قبل از اسلام تا اوایل دوران اسلامی

- اوایل دوران عباسی

- سفالینه‌های دوران فاطمی در مصر و شمال آفریقا

- سلجوقیان، غزنویان و غوریان

- سفال‌های سوریه و مصر سده‌های دوازدهم تا پانزدهم / ششم تا نهم

- ایلخانان و تیموریان

- مراکش (مغرب)، اسپانیا و شمال آفریقا

- سفالگری دوران صفویه و قاجاریه در ایران

- سفالگری عثمانی در آناتولی

- سفال‌های بدون لعاب (ابزارهای قالب‌گیری، قالب‌زنی و سفالگری)

- فهرست سفال‌های اسلامی در موزه طارق رجب

موزه طارق رجب که از بزرگ‌ترین موزه‌های خصوصی در کویت به شمار می‌رود مجموعه‌ی خصوصی خانواده رجب در کویت است. موزه‌ی حاضر نمایش‌دهنده‌ی هنرهای قرآنی، تذهیب، خطاطی، سفال، فلزکاری، شیشه‌کاری، هنرهای چوبی، و حکاکی‌های اسلامی است. مترجم با اشاره به نکته‌ی فوق بخش سفال و سرامیک موزه را تاریخی کامل از این هنر از ابتدای پیدایش اسلام تا سده‌ی نوزدهم / دوازدهم دانسته و این مجموعه را به لحاظ وجود نمونه سفال‌هایش در جهان اسلام بی‌نظیر می‌داند. قطعاتی که به صورت زیبایی با نقوش و خطنگاره‌های برگرفته از آیات قرآنی به خط کوفی تزیین شده‌اند.

هم‌چنین می‌خوانیم:

«کتاب حاضر به بحث و بررسی نمونه‌های نفیس مجموعه آثار سفالی قبل و بعد از اسلام در موزه طارق رجب کویت که از لحاظ تکنیک و تزیین بسیار غنی است، می‌پردازد. نمونه‌ها براساس انتخاب شده‌اند که نماینده دوران خود و تکنیک‌ها و سبک‌های خاص سفالگری اسلامی باشند که از این طریق تحولات سفالگری در جهان اسلام به خوبی پی‌گیری و مطالعه می‌شود.

فصل‌های کتاب به ده بخش از دوران قبل از اسلام تا دوران صفویان و عثمانی‌ها تقسیم شده است که آخرین بخش آن به ظروف سفالی بدون لعاب اختصاص دارد که به معرفی نمونه‌های شاخص می‌پردازد.»

کتاب با ارائه‌ی ۹۱ قطعه سفال به صورت رنگی به مثابه منبع مطالعاتی در تکمیل مباحث سفالگری اسلامی به علاقه‌مندان توصیه شده است. گزا فهوروری هم اکنون پروفیسور رشته‌ی هنر و معماری اسلامی است و در طی سه دهه مطالعات و تحقیقات خود چندین سایت باستان‌شناسی را در ایران، لیبی و مصر کشف و مطالعه نموده است.